

بلندترین موجود زنده ایران را شناسید

بلندقامت‌ترین درخت ایران و بلندترین بلوط جهان، درختی که‌ن از گونه بلوط «بلندمازو» است که در منطقه بندپی شرقی شهرستان بابل در مازندران رشد کرده و با ارتفاع ۶۰ متر و ۴۰ سانتی‌متر، عنوان مرتفع‌ترین درخت کشور را به‌خود اختصاص داده است. سن درخت بلوط مازندران متفاوت گزارش شده است. برخی آن را حدود ۶۰۰ سال و برخی دیگر تا ۱۴۰۰ سال تخمین زده‌اند. این درخت به‌عنوان یکی از برجسته‌ترین نمونه‌های تنوع زیستی جنگل‌های هیرکانی، در فهرست آثار طبیعی ملی ایران به ثبت رسیده است. دکترای سیستماتیک گیاهی یا اشاره به اهمیت درختان بلوط در جنگل‌های ایران اگت: «بلوط مهم‌ترین جنس درختی در تیره راش است و بیشترین تنوع گونه‌ای آن در جنگل‌های زاگرس دیده می‌شود. هرچند در شمال کشور نیز گونه‌هایی از بلوط دیده می‌شود، اما این گونه‌ها پراکندگی محدودی دارند و اغلب انحصاری مناطق هیرکانی، آرسباران و قفقاز هستند.»

فرزانه حبیبی با اشاره به گونه خاص بلندمازو گفت: «بلندمازو از گونه‌های انحصاری شمال ایران و کوه‌های منطقه قفقاز و یکی از گونه‌های اصلی جنگل‌های هیرکانی است که از جلگه تا ارتفاعات پراکندگی دارد. جنگل‌های بلندمازو پس از رانستان‌ها از بارزترین تپ‌های جنگلی در جنگل‌های هیرکانی هستند. این جنگل به‌دلیل مصارف متنوع صنعتی و سنتی از گذشته تاکنون به‌شدت مورد بهره‌برداری قرار گرفته‌اند.» او ادامه داد: «روند رو به رشد تخریب منابع جنگلی کشور بسیار نگران‌کننده است. بهره‌برداری‌های بی‌رویه و نادرست، تبدیل اراضی جنگلی به زمین‌های کشاورزی، زراعت زیر آشکوب جنگل، چرای بی‌رویه دام و همچنین گرمایش جهانی از جمله عوامل اصلی نابودی این منابع ارزشمند به شمار می‌روند.» این گیاهشناس گفت: «در جلگه‌های دامنه شمالی البرز، بلوط بلندمازو اغلب همراه با گونه‌هایی مانند انجیلی، مرمره، لیلیک و از گیل مشاهده می‌شود که در تکیب دام و همچنین بهره‌برداری از تنوع زیستی را شکل می‌دهند. درختان بلوط، به‌ویژه گونه بلندمازو، از مهم‌ترین ذخایر ژنتیک و زیستی جنگل‌های شمال کشور محسوب می‌شوند. این گونه درختی که رشد خیلی کند و عمری طولانی دارد به واسطه ساختار ریشه‌ای گسترده و مقاوم، نقش مهمی در تثبیت خاک و جلوگیری از فرسایش ابقا می‌کند.»

فضای سبز

افزایش سرانه فضای سبز زاهدان

با پساب

سرپرست شهرداری زاهدان با اشاره به سرانه پایین فضای سبز در زاهدان اظهار کرد: هرچند اقلیم خشک و مشکل تأمین آب شور از چالش‌های جدی ماست، اما با تلاش‌های انجام‌شده توانسته‌ایم از ۳۰ درصد ظرفیت پساب تصفیه‌شده برای آبیاری فضای سبز استفاده کنیم. به گزارش همشهری، نعیم پناه با اعلام اینکه طبق آمار موجود، سرانه فضای سبز در شهر بین ۵/۲ تا ۵/۳ مترمربع است، تصریح کرد: این درحالی است که سرانه استاندارد برای مراکز استان‌ها بین ۸ تا ۱۲ مترمربع و در برخی استان‌ها حتی تا ۱۸ متر نیز می‌رسد. تلاش داریم با بهره‌گیری از ظرفیت پساب و تکمیل اتصالات مناطق، این رقم را در سال‌های آینده افزایش دهیم.

او همچنین بیان کرد: کمتر از ۱۰۰ سال از شهر شدن زاهدان می‌گذرد و رشد جمعیت این شهر طی قرن اخیر ۷۰۰میلیون درصد بوده، درحالی‌که میانگین رشد سایر مراکز استان‌ها در همین بازه زمانی ۲۰۰میلیون تا ۳۰۰میلیون درصد است. به گفته پناه، با وجود این رشد چشمگیر، زیرساخت‌های شهری نتوانسته متناسب با آن گسترش یابد و این نابرابری باعث شده تا حدود ۴۳ درصد از شهروندان زاهدان در سکونتگاه‌های غیررسمی و حاشیه‌شهر زندگی کنند؛ مناطقی که از ابتدای تیرین خدمات شهری مانند آب، برق و معابر مناسب نیز محروم‌اند. سرپرست شهرداری زاهدان در ادامه از برنامه شهرداری برای ایجاد فضای سبز در منطقه سعادت‌آباد خبر داد و گفت: زمینی ۵ هکتاری در این منطقه که در مالکیت اشخاص است، به‌عنوان فضای سبز در نظر گرفته شده است. مراحل قانونی تملک، ارزیابی کارشناسی و مکاتبه با مالکان در دستور کار قرار دارد تا در صورت تأمین اعتبار در سال آینده، این پروژه وارد فاز اجرایی شود. پناه خاطر نشان کرد: در مواردی که ملک در مسیر طرح‌های عمومی قرار دارد، شهرداری مطابق قانون با همکاری اداره ثبت اقدام به واریز وجه یا ارجاع به دادسرا برای تعیین قیمت کارشناسی می‌کند تا روند تملک قانونی و اجرایی آن انجام شود. پناه همچنین درباره بودجه شهرداری صحبت کرد و گفت: در ۳ سال گذشته متأسفانه تحقق کامل بودجه شهرداری ممکن نشده است و همیشه با کسری مواجه بوده‌ایم. در سال جاری با پیگیری‌های صورت گرفته و حمایت دولت و مجلس امید داریم بخش مهمی از بودجه محقق شود. مطالبات شهرداری از دستگاه‌های دولتی بالغ بر ۵۰۰میلیارد تومان است که بخشی از آن توسط دستگاه‌ها پذیرفته شده و در حال پیگیری برای دریافت آن هستیم.

رشد ۱۰۱ درصدی بودجه عمرانی در استان فارس

حسینعلی امیری، استاندار فارس: رشد ۱۰۱ درصدی بودجه عمرانی فارس در سال ۱۴۰۴ نسبت به سال‌های گذشته، نشانه توسعه زیرساخت‌هاست و باید به شکل کارآمد برای پروژه‌های عمرانی هزینه شود.

وقتی مردم محیط‌بان می‌شوند

گزارش میدانی روزنامه همشهری از قرق

اختصاصی علی‌آباد چهل‌گزی در استان یزد

زهرا رفیعی
روزنامه‌نگار

خودرو در دل بیابان پیش می‌رود و همه سر نشینان جز راننده که محیط‌بانان است، با تکان‌های شدید به در و پنجره می‌خورند؛ و مسیری شبیه جاده خاکی در دور دست به پای کوه می‌رسد. یکی از قرق‌بان‌ها با انگشت اشاره سینه کش کوه را نشان می‌دهد. خبرنگاران ناشیانه دوربین‌های دوچشم را به آن سمت می‌گیرند. یکی می‌گوید دیدم و دیگری می‌گوید کو؟ تا همه بفهمند چی به چیست، بز کوهی با بزغاله‌اش در دیواره کوه گم می‌شود. خودروهای محیط‌بان قطار می‌شوند سمت دشت. از میان باغ‌های پسته و بادام روستایبان می‌گذرند و کمی آن‌طرف‌تر، یک گله آه‌سوی ایرانی رم می‌کند. این بار بدون دوربین هم می‌شود حیات وحش را دید. چند هوبره با بال‌های بزرگ ۵،۵ متری از بالای سرشان به‌نرمی پرواز می‌کنند. اینجا علی‌آباد چهل‌گزی یزد است؛ جایی که پیش از حفاظت مردمی، حتی شکارچی‌های غیرقانونی هم از آن دست خالی بر می‌گشتند.

فعالیت قرق‌های اختصاصی

در دنیایی که روز روز به‌دلیل توسعه نامتوازن فشار بر منابع طبیعی بیشتر می‌شود و دولت‌ها اغلب با کمبود منابع و ظرفیت اجرایی برای حفاظت از زیستگاه‌ها روبه‌رو هستند یک مدل حفاظتی توانسته بر این محدودیت‌ها غلبه کند و با رویکردی اقتصادی، خرج طبیعت را از طبیعت درآورد و به نتایج امیدوارکننده‌ای هم برسد. حفاظتگاه‌های خصوصی نه رقیب نهادهای دولتی‌اند و نه جایگزین آنها، بلکه مکملی برای تأسیس یک شبکه ملی حفاظت‌هستند، ساختاری که از پایین به بالا عمل می‌کند و به جای اتکا به بودجه‌های دولتی، بر انگیزه‌های درونی، سرمایه اجتماعی و پیوند انسان و طبیعت استوار است. ایجاد قرق‌های اختصاصی یا همان «حفاظتگاه‌های خصوصی» کم‌کم نشانه‌هایی از موفقیت این مدل را در ایران نیز نشان می‌دهد. مناطقی که روزگاری زیر بار فشار چرای بی‌رویه دام، شکار غیرقانونی و تخریب زیستگاه‌ها فرسوده شده بودند اکنون با مدیریت بخش غیردولتی و مشارکت یا رضایت و همدلی جامعه محلی احیا شده‌اند. افزایش جمعیت گونه‌های شاخصی مانند پلنگ، خرس، آه‌س، کل، بز و حتی مشاهده یوزپلنگ آسیایی در زیستگاه‌های جدید امیدها به موفقیت این روش را بیشتر کرده است.

گزارش یک مدل موفق

از ناامنی زیستگاه که روزگاری گونه‌های شاخص ارتفاعات و دشت‌های علی‌آباد چهل‌گزی را به مرز انقراض رسانده بود، بیش از ۱۰ سال می‌گذرد. حالا مردم محیط‌بان شده‌اند و حضور هر غریبه‌ای را در منطقه به محیط‌بانان و قرق‌بان‌ها گزارش می‌دهند. حفاظت مشارکتی حالا جمعیت آه‌ورا از ۷ رأس به ۱۷۰ رأس و کلو بز را از ۲۰۰ رأس به ۱۲۰۰ رأس افزایش داده است، ضمن اینکه گونه‌های شاخص دیگری مثل پلنگ، رودک عسل‌خوار، کاراکال، گر به‌شنی، شغال، کفتار راه‌راه، زاغ‌پور و گرگ نیز در این سال‌ها در این منطقه ثبت شده‌اند. این همه ماجرا نیست.

قرق علی‌آباد در مجاورت منطقه حفاظت‌شده کالمند بهادران است. معاون محیط طبیعی و تنوع زیستی اداره کل محیط‌زیست یزد این افزایش جمعیت را فقط محدود به منطقه قرق اختصاصی نمی‌داند و می‌گوید: مطالعاتی هم روی قرق علی‌آباد چهل‌گزی و منطقه حفاظت‌شده کالمند بهادران انجام شده که نشان می‌دهد آمار جمعیت در ۲ منطقه افزایش داشته است. براساس سرشماری‌های انجام‌شده، جمعیت کل و بز در منطقه حفاظت‌شده کالمند بهادران از سال ۱۳۸۳ تا سال گذشته از ۱۸۲۶ رأس به ۲۱۱۱ رأس افزایش یافته است.

یزد ۳ قرق اختصاصی دارد که علی‌آباد چهل‌گزی یکی از آنهاست. اعظم حبیبی‌پور دلیل تمرکز قرق‌ها در این استان را علاقه مردم به محیط‌زیست می‌داند و معتقد است در یزد کسی برای سود مالی سراغ قرق‌داری نمی‌رود، چون حمایت مالی‌ای که از صنایع این استان می‌شود اصلاً قابل مقایسه با استان‌های دیگر نیست.

حامد ابوالقاسمی

کارشناس محیط‌زیست و نماینده قرق منصورآباد رفسنجان:

قرق‌ها بدون اینکه کوچک‌ترین بار مالی‌ای روی دوش دولت بگذارند حدود یک میلیون هکتار از مناطق کشور را با کمک بخش خصوصی، آن هم با اشتغال ۱۱۳ نفر حفاظت می‌کنند. اغلب این افراد اتفاقاً کسانی هستند که پیش از این هر سال تعداد زیادی از گونه‌های حیات وحش را شکار می‌کردند

اعظم حبیبی‌پور

معاون محیط طبیعی و تنوع زیستی اداره کل محیط‌زیست یزد:

دلیل تمرکز قرق‌های خصوصی در این استان علاقه مردم به محیط‌زیست است. اغلب این افراد اتفاقاً کسانی هستند که پیش از این هر سال تعداد زیادی از گونه‌های حیات وحش را شکار می‌کردند. ابوالقاسمی تجربه مشارکت در پروژه حفاظت از یوز را هم دارد و می‌گوید: اگر فقط شال زودتر قرق‌های اختصاصی در یزد کارشان را زودتر شروع می‌کردند، شاید امروز جمعیتی پویا از یوزپلنگ در این استان داشتیم. تصور غالب بر این است که کمبود علوفه یا آب عامل کاهش جمعیت است، ولی بنا به تجربه کارشناسانه و مطالعات صورت گرفته، مهم‌ترین عاملش نبود «امنیت» است. نخستین کاری که قرق‌های فعلی می‌کنند برقراری امنیت است.

قرق

عدد

مساحت قرق‌ها

۲۸۸,۰۰۰ هکتار

اشتغال

۱۱۳ نفر

احداث قطعه بزرگ‌راهی زاهدان- بیرجند تا سفیدابه

عطاءالله اکبری، معاون عمرانی استانداری سیستان و بلوچستان: تا پایان ۱۴۰۴، قطعه بزرگ‌راهی زاهدان- بیرجند تا منطقه سفیدابه در شهرستان نیمروز احداث می‌شود که این موضوع پیشرفت قابل توجهی در تکمیل مسیر زاهدان- بیرجند و عامل محرک توسعه آینده منطقه است.

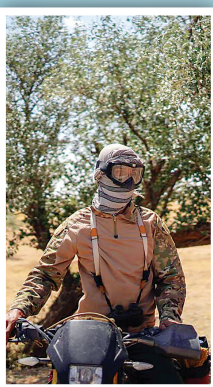
حفاظت اختصاصی و توسعه اقتصاد محلی

کارشناس محیط‌زیست و نماینده قرق منصورآباد رفسنجان درباره تأثیر قرق‌ها در حفاظت محیط‌زیست توضیح می‌دهد: تجربه چند دهه حفاظت در دنیا نشان می‌دهد در هیچ جای دنیا دولت‌ها توانایی حفاظت از «همه آنچه نیاز به حفاظت دارد» را ندارند. خیلی از کشورهای دنیا تا ۹۰ درصد از مساحت مناطق حفاظت‌شده‌شان خصوصی است، به‌طور مثال، ۸۰ درصد از جمعیت یوزپلنگ آفریقای در حفاظتگاه‌های خصوصی کشور آفریقای جنوبی زندگی می‌کنند.

در قرق منصورآباد و چهل‌گزی علاوه بر احیای زیستگاه‌های تاریخی گونه‌هایی مانند گور ایرانی، آه‌وی ایرانی و پلنگ، شاهد افزایش جمعیت و تنوع زیستی آنها هم هستیم. حامد ابوالقاسمی درباره ظرفیت بالقوه حفاظت از سوی بخش خصوصی می‌گوید: وسعت قرق‌ها به اندازه ۱/۵ درصد از وسعت مناطق حفاظت‌شده است؛ یعنی ۲۸۸ هزار هکتار از مساحت قرق‌ها در مقابل ۱۸۲ میلیون هکتاری که تحت پوشش سازمان حفاظت محیط‌زیست است. اما قرق‌داری کمک کرده است که ۳/۵ درصد از جمعیت حیات وحش قابل شمارش در این حفاظتگاه‌ها سرشمار می‌شود. ما پیشنهاد داده‌ایم به‌دلیل عملکرد مناسب و تقویت شبکه مناطق حفاظت‌شده و کریدورهای حیات وحش، آنها به‌عنوان حفاظتگاه به رسمیت شناخته شوند. در مجموع قرق‌ها بدون اینکه کوچک‌ترین بار مالی‌ای روی دوش دولت بگذارند حدود یک میلیون هکتار از مناطق کشور را با کمک بخش خصوصی و آن هم با اشتغال ۱۳ نفر حفاظت می‌کنند.

بخش عمده‌ای از این ۱۱۳ نفر اتفاقاً کسانی هستند که پیش از این هر سال تعداد زیادی از گونه‌های حیات وحش را شکار می‌کردند. ابوالقاسمی تجربه مشارکت در پروژه حفاظت از یوز را هم دارد و می‌گوید: اگر فقط شال زودتر قرق‌های اختصاصی در یزد کارشان را زودتر شروع می‌کردند، شاید امروز جمعیتی پویا از یوزپلنگ در این استان داشتیم. تصور غالب بر این است که کمبود علوفه یا آب عامل کاهش جمعیت است، ولی بنا به تجربه کارشناسانه و مطالعات صورت گرفته، مهم‌ترین عاملش نبود «امنیت» است. نخستین کاری که قرق‌های فعلی می‌کنند برقراری امنیت است.

موانع قرق‌داری

مدیرکل حفاظت محیط‌زیست یزد هم درباره موانع استفاده از ظرفیت بخش خصوصی می‌گوید: با وجود هزاران داوطلب در کشور برای ایجاد قرق، ۲ مشکل اصلی بر سر راه است: نبود بستر حقوقی شفاف برای استفاده از این ظرفیت‌ها و فضای اجتماعی منفی‌ای که حول «شکار» شکل گرفته است.

حسن اکبری می‌افزاید: اگر قرار باشد تعداد قرق‌ها بیشتر شود، باید به مسئله نظارت هم توجه کرد. موضوع دیگر اقتصادی نبودن قرق‌داری در برخی سال‌هاست.

قرق‌های اختصاصی فعال از سال ۱۳۹۵ تاکنون			
نام منطقه	جمعیت اولیه	جمعیت فعلی	وسعت (هکتار)
منصورآباد	۱۱۹	۲۰۶۲	۱۲۶,۰۰۰
علی‌آباد	۲۰۰	۱۴۲۸	۵۰,۰۰۰
دریبد	۴۱۸	۱۰۲۴	۷۵,۰۰۰
جاشل‌وبار	۳۲۱	۱۸۶۰	۳۰,۰۰۰
روبار	۵۰۰	۵۲۷	۷,۰۰۰
جمع	۱۵۵۸	۶۹۵۱	۲۸۸,۰۰۰

فعالیت مرزهای شش‌گانه از ابتدای ماه محرم

در فاصله بیش از یک‌ماه مانده به ماه محرم مرزهای شش‌گانه تردد زائران به کشور آماده می‌شود. خسروی، مهران، شلمچه، جذابه، باشماق و تمرچین مرزهای اصلی تردد زائران از ایران به عراق است؛ مرزهایی که در کرمانشاه، خوزستان، ایلام، آذربایجان غربی و کردستان قرار دارند. قرار است از ابتدای ماه محرم فعالیت سامانه سجاد برای تسهیل در تردد زائران آغاز شود.

این اقدام باعث کاهش و ازدحام زائران در مقابل دروازه‌های خروجی مرزها خواهد شد. امسال ۳ نوع سند مسافرتی ویژه تردد شامل سند خادم، گذرنامه زیارتی و گذرنامه عادی ویژه اتباع ایرانی، اتباع خارجی مقیم ایران و همچنین ترانزیتی طراحی و زیرساخت چاپ و آموزش کاربری نیز به‌طور کامل فراهم شده تا هیچ مشکلی در خدمت‌رسانی به زائران وجود نداشته باشد.

مرز خسروی

تعداد تردد (۱۴۰۳) ۹۱,۸۶۸
فاصله تا کربلا ۲۹۰ کیلومتر

مرز مهران

تعداد تردد (۱۴۰۳) ۱,۲۴۰,۸۷۷
فاصله تا کربلا ۲۷۹ کیلومتر

مرز شلمچه

تعداد تردد (۱۴۰۳) ۶,۱۴۸,۷۹۳
فاصله تا کربلا ۵۴۹ کیلومتر

مرز جذابه

تعداد تردد (۱۴۰۳) ۱,۴۵۷,۱۸۴
فاصله تا کربلا ۵۴۹ کیلومتر

مرز باشماق

تعداد تردد (۱۴۰۳) ۸۰,۰۰۰
فاصله تا کربلا ۴۶۳ کیلومتر

مرز تمرچین

تعداد تردد (۱۴۰۳) ۵۳,۰۰۰
فاصله تا کربلا ۶۴۵ کیلومتر

براساس شاخص‌های اتحادیه جهانی حفاظت از طبیعت (IUCN) اصلی‌ترین کارکردهای قرق‌های اختصاصی حیات وحش شامل حفاظت از تنوع زیستی زیستگاه‌ها، تقویت شبکه مناطق حفاظت‌شده و کریدورهای حیات‌وحش، مشارکت جوامع محلی و مردم در حفاظت، توسعه اقتصاد پایدار و محلی، آموزش و پژوهش محیط‌زیستی و حفاظت از ارزش‌های فرهنگی و معنوی مرتبط با طبیعت است.